

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทตำบลวังใหญ่
อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา*

GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPTION IN THE SAJJA SAVINGS GROUP
ONE BATH PER DAY,WANG YAI SUB-DISTRICT, THEPHA DISTRICT,
SONGKHLA PROVINCE

พรทิพย์ เรืองรักษ์, เดชรัต สุขกำเนิด และ ไมตรี อินทรีย์ยะ

Pornthip Ruangruk, Decharut Sukkumnoed and Maitri Intria

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

Learning Institute Everyone (Life)

Email: mok69549@gmail.com, Tonklagroup @yahoo.com and Drmaitri2013@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาประโยชน์และข้อจำกัดในการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท (2) เพื่อออกแบบแนวทางการดำเนินงาน การให้บริการที่ดีขึ้นในอนาคตและหาแนวทางการเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากับกลุ่มตัวอย่าง 50 คน

ผลการวิจัย มีดังนี้ จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลลัพธ์ที่ได้มาจากการประชุมคุณภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นผลมาจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5 กลุ่ม จำนวน 50 คนและผลจากความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและหน่วยงานต่างๆที่คอยให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทมีดังนี้ ความเชื่อมั่นในการทำงานของคณะกรรมการ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้จากการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายที่ต้องแจ้งในที่ประชุมด้วยทุกครั้งการตรวจสอบบัญชีเงินฝากของธนาคาร ความมั่นคงในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นไปตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมประจำเดือน การทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ การมอบสวัสดิการในงานศพที่มีคนเยอะ ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปได้รู้จักกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทให้มากยิ่งขึ้น การช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่องที่ เต็มใจและเต็มความสามารถเพื่อที่จะให้กลุ่มฯและสมาชิกอยู่ต่อได้อีกนาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท สามารถทำให้มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น พัฒนาสมาชิกให้เป็นแกนนำได้ การได้รับความเชื่อถือจากบุคคลทั่วไปโดยผลมาจากการประชุมคุณภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่อยู่ในระดับเกณฑ์ที่ดีและผลตอบรับที่ได้จากการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ดำเนินงานต่อไปได้และไม่ล้มเหมือนกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทของตำบลอื่น ๆ

คำสำคัญ: แนวทาง; การมีส่วนร่วม

* Received January 8, 2024; Revised July 8, 2024; Accepted July 15, 2024

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) To study the benefits and limitations of the Operation of the One-baht per day Faithful Accumulated Group (OFAG), 2) To design a guideline for better services in the future and to find ways to increase members' participation in managing OFAG Wang Yai Subdistrict, Thepha District, Songkhla Province. This research was a qualitative research using an in-depth interview and a group discussion of 50 subjects.

The results from the study shows that factors affecting the participation and participation of the OFAG Wang Yai Subdistrict, Thepha District, Songkhla Province. The results of the assessment of the development guidelines and the quality of the community welfare fund are at a very good level, which is result of the participation of all parties, in various activities ;for example monthly meeting , merit making on various important days, allocating benefits at funerals. There are a lot of people depositing their money higher than more baht per day as a minimum requirement and willing to support and help group numbers at the best of their abilities. This is Why OFAG can maintain its operations steadily.

The suggestions of this research were guidelines for developing participation in the OFAG which can a) increase the number of members b) develop future leadership and c) earning the people is trust.

Keywords; Guilines; Participation.

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9-13 ว่าด้วยเรื่องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศจนมาถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการร่วมกันพัฒนาทุกภาคส่วนจนก่อให้เกิดการพัฒนาคนเพื่อสร้างระบบสวัสดิการของคนในชุมชน ซึ่งสวัสดิการเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเข้าถึง เนื่องจากเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทางสังคม การมีสวัสดิการเป็นการหลักประกันเพื่อความมั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของคนในสังคม

ซึ่งการจัดการสวัสดิการในสังคมยังไม่ครอบคลุม และไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวนา ชาวไร่ แม่ค้ารายย่อยแรงงานนอกระบบในชนบทนั้นยังขาดสวัสดิการ หรือที่มีอยู่ก็ยังไม่เพียงพอและยังไม่ทั่วถึง ซึ่งทำให้ระบบสวัสดิการเป็นการพึ่งตนเอง โดยจัดสวัสดิการภาคประชาชนขึ้นเอง โดยในอดีตที่ผ่านมาการจัดสวัสดิการภาคประชาชนจะอาศัยดอกผลจากการกั๊ยืมเงินขององค์กรการเงินชุมชนมาจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการ ซึ่ง ดร.ครูชบ ยอดแก้ว ผู้นำแนวคิดกองทุนสวัสดิการชุมชนในปี พ.ศ. 2522 ได้คิด และทดลองโครงการออมทรัพย์วันละ 1 บาท ที่โรงเรียนวัดน้ำขาวในเพื่อแก้ปัญหาเด็กนักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน และไม่มีชุดนักเรียนใส่มาโรงเรียน และแก้ปัญหาหนี้สินให้กับครูได้ในระดับหนึ่งทำให้ในโรงเรียนวัดน้ำขาวในมีกองทุนสวัสดิการจากการออมทรัพย์วันละ 1 บาท สำเร็จ ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 ถูกเรียกกรองจากคนในชุมชนตำบลน้ำขาวที่ประสบปัญหาความยากจน จึงได้คิดและทดลองโครงการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครบวงจรชีวิต 11 กลุ่มทั้ง 11 หมู่บ้านของตำบลน้ำขาว โดยมีหลักเกณฑ์ว่าถ้าได้กำไรมาเท่าใด 50

เปอร์เซ็นต์ปันผลตามผู้ถือหุ้น 50 เปอร์เซ็นต์ตั้งกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ปัจจุบันมีกลุ่มเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 21 กลุ่ม ประสบความสำเร็จจากประสบการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันได้ พบว่า กลุ่มองค์กรการเงินส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องกองทุนสวัสดิการน้อยมาก มักจะเน้นในเรื่องการปันผล อีกทั้งประสบการณ์การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์พบจุดด้อย คือ มีการกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมาก การจัดสวัสดิการ ดร.ครูชบ ยอดแก้ว จึงปรับให้มีนวัตกรรมองค์กรการเงินชุมชนรูปแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นการจัดสวัสดิการภาคประชาชน โดยให้ชื่อว่า “สัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท” เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชน

สัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการพัฒนากิจวัตร คุณธรรม ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ ให้เกิดขึ้นในตัวตน กระบวนการทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างโอกาสให้ใช้เงินตรา และบุญเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนนั้นเกิดการใช้สาระของความเป็นมนุษย์ในมิติช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับจิตวิญญาณของคนให้สูงขึ้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมีการพัฒนาทำให้เกิดความสมดุล ของทุนในชุมชนที่มีอยู่ 7 ทุน ได้แก่ ทุนคน ทุนภูมิปัญญา ทุนศาสนาและวัฒนธรรม ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนแรงงาน ทุนเวลา และทุนเงินตรา จากความสำคัญของสวัสดิการตลอดจนความพยายามของภาคประชาชนในการที่จะจัดสวัสดิการภาคประชาชน ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะพึ่งตนเองของภาคประชาชน และเพื่อให้มีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันยั่งยืนในสังคมไทย จึงเห็นความสำคัญในการผลักดันแนวคิด สัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นนโยบายสาธารณะ โดยเริ่มจากการได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิสาธิตสุขแห่งชาติ จัดให้มีการสัมมนา กระบวนการนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่กับความมั่นคงของชุมชนภาคใต้ตอนล่าง กรณีศึกษา: กองทุนสวัสดิการชุมชน กระบวนการสร้างและฟื้นฟูทางสังคม เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ณ ห้องประชุมทองจันทร์ อาคารเรียนรวม คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคการเมือง จำนวนทั้งสิ้น 275 คน ผลการสัมมนาพบว่า กิจกรรมสาธารณะมีปัญหาจากความเห็นแก่ตัว ภาครัฐตอบสนองความต้องการของประชาชนได้น้อย

จากกระแสความต้องการของภาคประชาชนที่ต้องการสวัสดิการภาคประชาชน ตลอดจนความเห็นพ้องต้องกันของทุกภาคส่วนในจังหวัดสงขลาที่จะขับเคลื่อน โครงการสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชน ในจังหวัดสงขลา ให้เป็นนโยบายสาธารณะภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดสงขลา

สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ได้รับการจดทะเบียนจากนายทะเบียนประจำจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 มีคณะกรรมการ ผู้ก่อการ จำนวน 17 ท่าน มาจากตัวแทนอำเภอจำนวน 16 ท่าน และตัวแทนมูลนิธิ ดร.ครูชบ - ปราณี ยอดแก้ว จำนวน 1 ท่าน

กลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิต ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการมาช่วงเวลาหนึ่งจึงพบว่ากลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตบางกลุ่มต้องประสบปัญหาเรื่องความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่มและปัญหาการขาดส่งดอกเบี้ยการกู้ยืมของสมาชิกกลุ่ม ทำให้มีบางกลุ่มที่ต้องปิดการดำเนินงานจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์แบบพัฒนาครอบครัวชีวิตในตำบลน้ำขาวที่มีการดำเนินงานอยู่ มีกฎระเบียบ กติกา กลุ่ม การตรวจสอบการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพ

ระบบการบริหารจัดการกลุ่มให้การปฏิบัติงานโปร่งใสและเป็นธรรมโดยให้สมาชิกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริต ความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ครอบครัวชีวิตในตำบลน้ำขาวที่กำลังดำเนินงานอยู่สามารถดำเนินงานกลุ่ม

ต่อไปได้ ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้เข้ามาสนับสนุนภายใต้เงิน SIF เมฆู 5 ครั้ง ซึ่งได้จัดงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนเงิน 12 ล้านบาทให้กับกลุ่มออมทรัพย์จำนวน 21 กลุ่ม ในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ เพื่อช่วยเหลือคนจนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา และในปี พ.ศ. 2549 ครูชบ ยอดแก้ว เข้าร่วมเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ร่วมกับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน 249 คน เสนอร่างแก้ไข พ.ร.บ.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550 พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน และสภาพัฒนาการเมือง ซึ่งการเสนอร่างแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม โดยมุ่งหวังให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างหลักประกันความมั่นคงของชุมชนฐานราก พื้นฟูทุนทางสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชน และสนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงของระบบสวัสดิการชุมชนในระดับท้องถิ่น และภาครัฐอย่างบูรณาการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนให้มีความหลากหลายขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประโยชน์และข้อจำกัดในการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท
2. เพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน การให้บริการที่ดีขึ้นในอนาคตและหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมายของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ประโยชน์และข้อจำกัดในการมีส่วนร่วม การดำเนินงานและการพัฒนาการมีส่วนร่วมไปถึงการศึกษาเอกสารวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา คือ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลวังใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นฐานความรู้ในการพิจารณาหาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถค้นหากระบวนการความคิดทัศนคติและประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์จากผู้ให้จากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่มที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมมากที่สุด

ส่วนการสรุปข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร ที่เป็นพื้นฐานทฤษฎีและองค์ความรู้ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นคำถามที่วางไว้ เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์วิจัยที่ต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และประมวลผลสังเคราะห์การวิจัยนั้น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการ การมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนเป็นรายงานสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท ตำบลวังใหญ่ อำเภอกงเทพา จังหวัดสงขลา สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ประเด็นกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก การมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่อง กฎ กติกาและระเบียบข้อบังคับเป็นอย่างดี สามารถแนะนำให้บุคคลที่สนใจจะเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทเข้าใจในเรื่องกฎ กติกา และระเบียบข้อบังคับ จนเป็นความน่าเชื่อถือทำให้มีสมาชิกเข้าร่วมเพิ่มขึ้นในแต่ละเดือน การมีส่วนร่วมในการประชุมทำให้สมาชิกได้ทราบข้อมูลรายรับ-รายจ่ายที่ชัดเจนของกลุ่มฯ ทราบถึงความเคลื่อนไหวของบัญชีกลุ่มได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการแสดงบัญชีรายรับ-รายจ่าย และบัญชีเงินฝากให้กับสมาชิกได้รับทราบทุกครั้งที่มีการเข้าร่วมประชุม

ผลการศึกษาการร่วมกันประชุม พบว่ากลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันประชุมทุกวันที่16 ของทุกเดือน จะเป็นการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติเพื่อหามติในการปฏิบัติกิจกรรมหาข้อสรุปของคณะกรรมการและสมาชิกได้มีการกำหนดแนวทางได้มีส่วนร่วมกันของกลุ่มฯ ร่วมในการปฏิบัติตามแผนประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ หรือเครือข่าย และร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการสนับสนุนงบประมาณ ตามกำลังของตนเองโดยไม่พึ่งงบประมาณจากรัฐ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพบว่า ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกสามารถร่วมกันดำเนินงานต่างๆด้วยกันได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการที่ได้รับจากสมาชิก ผลที่ได้เกินความคาดหมาย

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประโยชน์และข้อจำกัดของการมีส่วนร่วม การหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทที่ได้รับความร่วมมือ ความคิดเห็น จากคณะกรรมการและสมาชิกที่ร่วมมือ ร่วมแรงกันในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท เพื่อที่จะช่วยเหลือคนทุกชนชั้น ทำให้ไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เกิดความเท่าเทียมกัน คุณภาพชีวิตดีขึ้นและทำให้สังคมสงบสุข

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทประเมินผลการดำเนินงานโดยจะรายงานผลการดำเนินงานในวันประชุมประจำเดือนพร้อมๆ กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทและสมาชิกได้รับรู้การประเมินตนเองว่าผลงานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีหรือผลประโยชน์มากน้อยเพียงใด มีผลดีหรือไม่ดีอย่างไรบ้าง มีอุปสรรคมากน้อยเพียงใด และยังต้องปรับปรุงในด้านไหนเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาในกิจกรรมต่อไป จากการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อน ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการและสมาชิก อย่งไรก็ดีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไปต่อกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มฯ สำหรับการมีส่วนร่วมประเมินผลของกลุ่ม เนื่องจากชุมชนหรือสมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน เมื่อมีข้อเสนอแนะและความคิดที่หลากหลายที่ทำให้ไม่ได้ข้อสรุป ทางกลุ่มจึงมีนับเสียงข้างมากของสมาชิกเป็นการตัดสินใจ

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างมากเพราะจะทำให้ทราบผลการทำงานในขั้นตอนการมีส่วนร่วมทั้งหมด และการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาทและสมาชิกสามารถร่วมพัฒนาและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด โดยจะต้องเสนอต่อสมาชิกให้รับทราบและสามารถอธิบายข้อคิด เสนอแนะ เพิ่มเติมได้ เพื่อสมาชิกจะ

ได้เห็นผลงานที่เกิดจากความพยายามและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อีกวิธีหนึ่ง จากการสัมภาษณ์กลุ่มสมาชิกในขั้นตอนการประเมินผล จะเป็นการร่วมประชุม กันในทุกเดือน นอกจากจะมีการร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วทางกลุ่มยังมีการเสนอหัวข้อที่ได้ร่วมกันทำกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ร่วมกันในแต่ละครั้ง โดยส่วนใหญ่จะใช้ความรู้สึกในการประเมินผลในแต่ละครั้ง ไม่ได้มีแบบประเมินที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่จะมีการร่วมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมว่าการดำเนินงานเป็นอย่างไรบ้างมีอุปสรรคมากน้อยเพียงใด และยังต้องปรับปรุงในด้านไหนเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนา ในกิจกรรมต่อไป ซึ่ง ข้อเสนอแนะนั้นมีความคิดที่หลากหลายอาจทำให้ไม่ได้ข้อสรุป ทางกลุ่มจึงมีนัยเสียข้างมากของสมาชิก

2. ประเด็นผลสำเร็จของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท

ปัญหาหลักของการหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วันละบาท คือ ข้อจำกัดของกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเรื่อง เวลาในการรับสมัครสมาชิกที่มีเฉพาะเดือนมกราคมและเดือนกรกฎาคมของทุกปีซึ่งเป็นระยะเวลาที่น้อยมากสำหรับการรับสมัครสมาชิกใหม่ น่าจะมีการรับสมัครในทุกๆ เดือนจะส่งผลดีต่อการเพิ่มของจำนวนสมาชิก การทำงานของคณะกรรมการ แต่ละหมู่บ้านจะใช้วันไม่ตรงกัน เช่น บางหมู่บ้านจะทำการเก็บเงินสัจจะในวันที่ 8 บ้าง 10 บ้าง 15 บ้าง ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของคณะกรรมการ และสมาชิกในแต่ละหมู่บ้าน

การรับเงินสวัสดิการก็จะจำกัดสูงสุดแค่ 20,000 บาท ไม่เกินไปกว่านี้ การนอนโรงพยาบาลได้รับสวัสดิการแค่ 10 คืน คืนละ 100 บาทต่อปี

สมาชิกต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วมทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผล ร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน

การรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วเช่นกัน องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่งและดำเนินการด้านการกำหนดทิศทางการบริหารการจัดการการประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

1. การแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ด้านบุคลากรและด้านโครงสร้างก่อสร้างอาคารสำนักงาน ขาดระบบสารสนเทศที่ทันสมัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาคมสวัสดิการภาคประชาชน

2. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากภายนอกทั้งรัฐและเอกชนรัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณตามนโยบายสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนจะสามารถพึ่งตนเองได้ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณโดยนำผลการวิจัยไปเป็นกรอบแนวคิด แนวปฏิบัติในการพัฒนาต่อไปและกำหนดเป็นนโยบาย

3. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผลักดันให้กองทุนสวัสดิการชุมชนที่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม

4. ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อุดหนุนงบประมาณให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกปี โดยผลักดันให้เป็นนโยบายระดับ

ท้องถิ่นซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนการทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนหรือภาคีเครือข่ายอื่นในระดับพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้กองทุนลดภาระด้านค่าใช้จ่าย เช่น ด้านอาคารสถานที่ วัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเกิดประโยชน์กับประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และความมอบหมายเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน

5. คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนระดับจังหวัดควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน การจัดทำบัญชีกลุ่มฯตามหลักการบัญชี การใช้ระบบสารสนเทศที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของกลุ่มฯ เพื่อให้กลุ่มฯสามารถพึ่งตนเองได้

บรรณานุกรม

- เกษริน สุจินต์. (2562, 30 กรกฎาคม). คณะกรรมการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโพธิ์ทอง [บทสัมภาษณ์].
- จักรวาล สุขไมตรี. (2559). การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารจัดการตำบลพะตง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสงขลา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2555). การก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นจังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2552). การมีส่วนร่วมของชุมชน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2550). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอด่านช้าง จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ การพิมพ์.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. (2551). กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นฤมล วิบูลย์ศิริชัย. (2557). การวิจัยและการพัฒนาสร้างแผนพัฒนาสตรีโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรหมทิพย์ เพชรมาก. (2547). สวัสดิการชุมชน แก้อันอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- พระชัยวัฒน์ อคคธมโม. (2555). บทบาทผู้นำในการส่งเสริมงานสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโขมง ตำบลโขมง อำเภอด่านช้าง จังหวัดจันทบุรี (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์) จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระสุบิน ปณีโต. (2554). สัจจะออมทรัพย์ออมทุนสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- พิตรพิบูล ไชยเมืองและคณะ. (2558). รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริหารจัดการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 5(1), 44-52.

- ไพฑูรย์ นิยมนา และคณะ. (2552). *ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการ สังคมระดับอำเภอ กรณีศึกษาอำเภอรามัญ จังหวัดพิจิตร* (รายงานการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทย และสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มานิช มลการ. (2551). *กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน. การสังเคราะห์งานวิจัยและการวิเคราะห์สาขาวิชาพัฒนศึกษา* (วิทยานิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มานิช มลการ. (2551). *กระบวนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน: การสังเคราะห์งานวิจัยและการวิเคราะห์เนื้อหา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บั๊กพอย์.
- ยุสนานี สาเล้ง. (2554). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษา กองทุนช่วยเหลือผู้เสียชีวิตชุมชนแม่สือแม่ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุ่งศิริ นุชสุวรรณ. (2553). *ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการภาคประชาชนวันละ 1 บาท ชุมชนวัด เชิงหวาย เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัฒนกันต์ ลาภสาร. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน*. สืบค้น 10 มกราคม พ.ศ.2562, จาก <http://msjo.net/categoryblog.66-patjai.pdf>.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). *คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบบริการสาธารณสุข*. ขอนแก่น: ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุคนธ์ จตุชัย. (2556). *ปัจจัยที่มีผลสำเร็จในการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. กรุงเทพฯ: บพิขการพิมพ์.
- เสถียร บาทซารี. (2557). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต* (รายงานการวิจัย). อุตรธานี: ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ 4.
- โสภารณ์ กล้าสกุลและคณะ. (2561). *รูปแบบการส่งเสริมการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล สมอพล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการและวิจัยแห่งชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 5 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี* (น. 557-563). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- อรัญญ์ กักพล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสุนิหวงศ์การพิมพ์
- อรัญญ์ แสงทอง. (2558). *การบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืนใน เขตจังหวัดภาคใต้. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 6(1), 221-228.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.